

A minimálbér és a garantált bérminimum emelésére adott vállalati válaszok

Az elemzés az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) vállalati konjunktúravizsgálatának 2018. áprilisi hullámán alapul. Ez a felmérés Magyarországon a legnagyobb – legtöbb cégre kiterjedő – vállalati konjunktúravizsgálat. Az idei adatfelvétel 3274 cég vezetőjének válaszain alapul. Elsősorban a vállalkozások üzleti helyzetéről, valamint rövid távú üzleti várakozásairól tájékoztat, emellett ebben a hullámban a minimálbér és a garantált bérminimum emelésének következményeiről is megkérdeztük a válaszadókat. A válaszoló vállalatok mintája reprezentatív a foglalkoztatottak száma és a gazdasági ágak szerint.

Rövid elemzésünkben nyolc olyan lépést vizsgálunk, amelyekre a minimálbér, illetve a szakképzetteknek járó garantált bérminimum 2018. januári emelése¹ után sor kerülhet egy magyar vállalkozásnál. Kérdésünk a következő volt:

A minimálbér 138.000 Ft-ra, illetve a szakképzettek garantált bérminimumának 180.500 Ft-ra való emelése nyomán sor került-e / sor fog-e kerülni a következő lépésekre az Önök cégénél 2018-ban:

- *a bérfeszültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik;*
- *a tervezett létszámfelvétel elmarad;*
- *elbocsátásokat hajtanak végre;*
- *a tervezett beruházások elhalasztása;*
- *módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait;*
- *részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat;*
- *az érintett dolgozók egyéb juttatásainak (pl. cafeteria) csökkentése;*

- *mozgóbérek (pl. jutalmak) csökkentése.*

A fenti lépések közül a legnagyobb arányban a minimum felett keresők bérének emelését (a bérfeszültségek elkerülése érdekében) említették a válaszadók: közel egyharmaduk (32%) tette meg e lépést vagy fogja megtenni még idén. Szintén a válaszadók 32%-a jelezte a tervezett létszámfelvétel elmaradását. A tervezett beruházások elhalasztását a megkérdezett vállalatok közel negyede (24%) tervezi. A cégek 13%-a döntött a mozgóbérek (pl. jutalmak) csökkentése mellett. Nagyjából minden tizedik vállalkozás módosítja a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait, csökkenti egyéb juttatásait, vagy részmunkaidős foglalkoztatásba helyezi át őket. A legkevésbé jellemző reakció az elbocsátások végrehajtása: ezt mindössze a cégek 3%-a jelölte meg.

¹ Lásd: 430/2016. (XII. 15.) Korm. rendelet a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról.

http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=199226.331625

1. ábra: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2018-ban, százalék

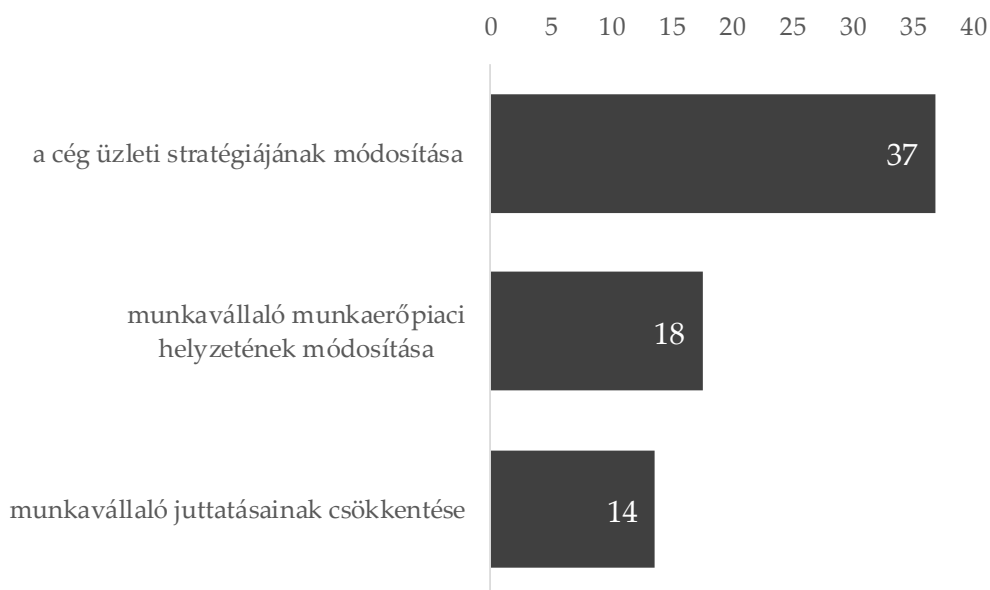

Forrás: GVI 2018

Az eredmények szerint a béremelés nyomán a cégek több, mint harmada (37%) módosítja üzleti stratégiáját: ennek keretében elhalasztja a korábban tervezett beruházásait, illetve a tervezett létszámfelvételt. A vállalkozások 18%-a tervez foglalkoztatásra vonatkozó lépéseket: ezeknél a cégeknél már sor került, vagy sor fog kerülni elbocsátásokra, a

munkakörök, feladatok módosítására, vagy arra, hogy részmunkaidős foglalkoztatássá alakítják át a béremelésben érintett dolgozók foglalkoztatását. Azon vállalkozások aránya, amelyek az érintett dolgozók béren kívüli juttatásainak vagy mozgóbérének csökkentését tervezik, 14%-os.

2. ábra: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2018-ban, százalék

Forrás: GVI 2018

A vizsgált nyolc lépés bevezetésében való érintettség szempontjából a vállalatméret növekedésével csökkenő tendencia tapasztalható: látható, hogy az 50 főnél kisebb méretű vállalkozások nagyobb mértékben, míg a nagyobb cégek kisebb mértékben hajtották végre, illetve tervezik végrehajtani a vizsgált intézkedéseket. Leginkább a mikrovállalkozások (10 fő alatt foglalkoztatók) érintettek a vizsgált reakciók bevezetésében. Esetükben 33% azok aránya, ahol a tervezett létszámfelvétel elmarad, míg a másik három létszámkategória esetében ez az arány 8% és 23% között alakul. A tervezett beruházások elhalasztását a mikrovállalkozások negyede említette, a másik három kategóriában ez az arány 0% és 20% között van.

Az 1. táblázatban azt is láthatjuk, hogy az 50 és 249 fő közötti, illetve a 250 fő feletti cégek esetében nagyon csekély (rendre 10% alatti) azok aránya, amelyeknél elbocsátásokat hajtanak végre, elhalasztják a tervezett

beruházásokat, módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait, részmunkaidős foglalkoztatásba helyezik át az érintett dolgozókat, vagy csökkentik az érintett dolgozók egyéb juttatásait, illetve mozgóbérét.

Viszont a minimum felett keresők bérének emelését a 10–49 fő közötti (65%), az 50–249 fő közötti (58%) és a 250 fő feletti (60%) vállalkozások vezették be vagy tervezik végrehajtani nagyobb arányban; ennek mértéke a mikrovállalkozások esetében csupán 29%-os. Emellett elbocsátások végrehajtását, valamint a béremelésben érintett dolgozók munkakörének, feladatainak módosítását sem a mikrovállalkozások tervezik legnagyobb mértékben, hanem a 10–49 fős cégek (5%-os, illetve 16%-os arányban).

1. táblázat: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2018-ban, létszámkategória szerint, százalék

	x-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	250-x fő
a bérfezültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik	29	65	58	60
a tervezett létszámfelvétel elmarad	33	23	8	20
elbocsátásokat hajtanak végre	3	5	4	0
a tervezett beruházások elhalasztása	25	20	8	0
módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait	11	16	8	0
részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat	10	7	0	0
az érintett dolgozók egyéb juttatásainak csökkentése	11	10	4	0
mozgóbérek csökkentése	13	13	4	0

Forrás: GVI 2018

A gazdasági ágazatok szerinti bontás azt mutatja, hogy a béremelés hatására leginkább a kereskedelem területén tevékenykedő vállalkozások tervezik a vizsgált lépések végrehajtását. A legnagyobb arányban a kereskedelemmel foglalkozó cégeknél marad el a tervezett létszámfelvétel és a beruházások, esetükben módosítják leginkább az érintett dolgozók munkakörét, feladatait, helyezik át részmunkaidős foglalkoztatásba az érintetteket, vagy csökkentik egyéb juttatásaikat, mozgóbérüket.

Viszont a minimum felett keresők bérének emelését legnagyobb arányban az építőipari

vállalkozások (46%) lépték meg vagy tervezik megtenni, tőlük kis mértékben maradnak el az ipari (44%) vállalkozások, a kereskedelemmel foglalkozó vállalkozások esetében 34% ez az arány, a gazdasági szolgáltatások esetében pedig 26%.

Az elbocsátások végrehajtását sem a kereskedelemmel foglalkozó cégek lépték meg vagy tervezik a legnagyobb arányban, hanem az ipari (5%) vállalkozások, bár ez esetben az ágazatok közötti különbség statisztikai értelemben nem szignifikáns.

GHT 2018. július

2. táblázat: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2018-ban, gazdasági ág szerint, százalék

	Ipar	Építőipar	Kereskedelem	Gazdasági szolg.
a bérfezültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik	44	46	34	26
a tervezett létszámfelvétel elmarad	25	22	43	30
elbocsátásokat hajtanak végre	5	3	3	3
a tervezett beruházások elhalasztása	24	19	33	22
módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait	11	11	12	11
részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat	2	5	16	8
az érintett dolgozók egyéb juttatásainak csökkentése	10	9	14	9
mozgóbérek csökkentése	14	13	16	11

Forrás: GVI 2018

A vállalatok tulajdonszerkezet szerinti vizsgálata azt mutatja, hogy statisztikai értelemben a tisztán hazai, illetve a részben/döntően külföldi tulajdonú vállalatok nem különböznek a vizsgált intézkedések

tekintetében, vagyis a minimálbéremelésre adott reakcióik érdemben nem térnek el. A tisztán hazai tulajdonú cégek azonban a vizsgált szempontok mentén jellemzően magasabb százalékos arányt mutatnak.

3. táblázat: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2018-ban, tulajdonosi szerkezet szerint, százalék

	Tisztán hazai tul.	Részben/döntően külföldi tul.
a bérfezültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik	32	31
a tervezett létszámfelvétel elmarad	32	25
elbocsátásokat hajtanak végre	3	4
a tervezett beruházások elhalasztása	25	15
módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait	11	9
részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat	9	15
az érintett dolgozók egyéb juttatásainak csökkentése	11	10
mozgóbérek csökkentése	13	13

Forrás: GVI 2018

GHT 2018. július

Az exporttevékenység szerinti bontás mentén kirajzolódik, hogy a minimálbéremelés legkevésbé a döntően exportáló cégeket érinti. A nem exportáló, valamint a részben exportáló cégeknek egyaránt nagyobb arányban kell, illetve kellett lépéseket tenni a béremelés következményeként. Statisztikai értelemben a vizsgált intézkedések közül azonban csak a

minimum felett keresők bérének emelése, a tervezett létszámfelvétel, valamint a beruházások elhalasztása, illetve az érintett dolgozók béren kívüli egyéb juttatásainak csökkentése esetében tapasztalható szignifikáns különbség a vállalatok exporttevékenysége szerint.

4. táblázat: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2018-ban, exporttevékenység szerint, százalék

	Nem exportáló	Részben exportáló	Döntően exportáló
a bérfeszültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik	31	42	25
a tervezett létszámfelvétel elmarad	32	33	17
elbocsátásokat hajtanak végre	3	4	5
a tervezett beruházások elhalasztása	25	22	11
módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait	10	12	8
részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat	10	8	4
az érintett dolgozók egyéb juttatásainak csökkentése	11	7	4
mozgóbérek csökkentése	13	15	4

Forrás: GVI 2018

A minimálbérek alakulása Magyarországon és a 2001-es minimálbér-emelésre adott válaszok

Az alábbiakban áttekintjük a minimálbérek bruttó összegének alakulását Magyarországon, továbbá ezt összevetjük néhány más Kárpát-medencei ország hasonló mutatójával. Bár a magyar minimálbérek bruttó összege folyamatosan növekedett az utóbbi évek során, azok százalékos változását és ezek alapján egy esetleges drasztikus emelést érdemes alaposabban megvizsgálni, ugyanis különböző társadalmi csoportokra eltérően hathat egy ilyen intézkedés. A legalaposabban elemzett minimálbér-emelés Magyarországon 2001-2002-ben történt, ahol reálértékben 65%-kal emelkedtek a minimálbérek. Felmerül a kérdés, hogy ha egy ilyen drasztikus emelés miatti költségnövekedést az államkassza finanszíroz, akkor a vállalatok szenvedik-e el ezt a veszteséget, vagy a vevők fizetik meg. Az elemzések leginkább az utóbbi felvetést támasztják alá, de a foglalkoztatottak kora, képzettsége és az ágazati szektorok alapján jelentősen eltérő hatásokat tapasztalhatunk.

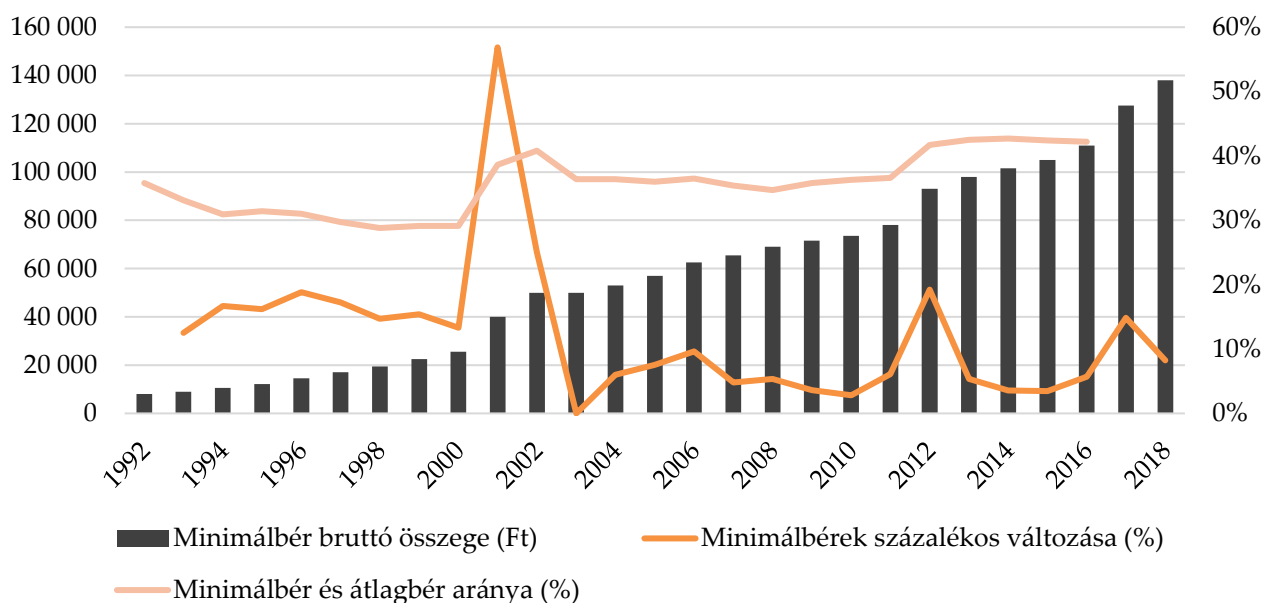
Növekvő bruttó minimálbér Magyarországon

Magyarországon a minimálbér intézményét 1989-ben vezették be, a KSH pedig 1992-ig visszamenőleg publikálja a megállapított összegeket. Amennyiben a magyar minimálbérek havi bruttó összegeit vizsgáljuk, akkor az látható, hogy a 2003-as évet leszámítva alapján folyamatos növekedés volt jellemző. 1992-ben havi bruttó 8000 Ft járt a minimálbéreseknél, idén pedig bruttó 138 000 Ft ez az összeg. A növekedés egyrészt teljesen természetes, ugyanis az inflációval indexálják azt, hogy lehetőleg ne veszítsen vásárlóerejéből, és a minimálbérből élők folyamatosan fenntarthatassák életszínvonalukat.

Másrészt viszont a minimálbér összegének megállapítása politikai döntés következménye, a mindenkori kormány hatásköre meghatározni következő évi

összegét. Amennyiben az inflációval való igazításon túl további emelést is bevezetnek, azzal hatást gyakorolnak a munkaerőpiacra. Ahhoz, hogy érezhető hatást érjenek el, az emelés nagymértékű kell, hogy legyen, valamint lehetőleg váratlanak is kell lennie azért, hogy a gazdaság szereplői előzetesen ne tudják azt beépíteni döntéseikbe, árazásukba. A minimálbérek százalékos változását vizsgálva azt láthatjuk, hogy a legdrasztikusabb emelés 2000 és 2002 között következett be Magyarországon. 2000-ról 2001-re egy több mint 56%-os emelést állapítottak meg, amit 2002-ben követett egy újabb 25%-os emelés. Amennyiben a bruttó minimálbért az átlagos havi keresetekhez viszonyítva vizsgáljuk, akkor 29,1%-ról először 38,6%-ra, majd egy évvel később 40,8%-ra nőtt.

Minimálbér bruttó összegének, százalékos változásának, és a bruttó átlagkeresethez viszonyított arányának időbeli alakulása Magyarországon (1992 - 2018)

Forrás: KSH

Minimálbérek a Kárpát-medence országában

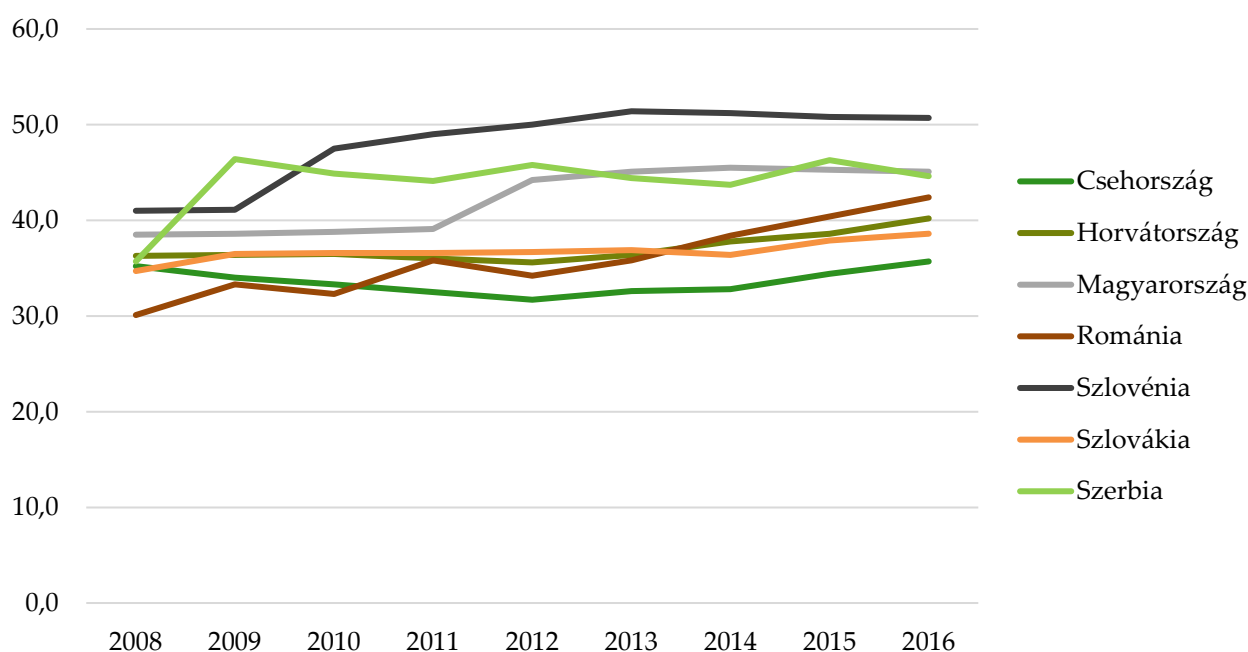
Érdeemes megvizsgálni azt is, hogy néhány közeli országhoz viszonyítva pontosan mennyit ér a magyar minimálbér.

Amennyiben a havi minimálbért az átlagos havi keresetek arányában ábrázoljuk, akkor a 2008-2016 közötti időszakot vizsgálva látható, hogy a Szlovéniában kifizetett minimálbérek arányaiban mindvégig nagyobbak

bizonyultak. Szerbiában 2009-ben közel 8 százalékponttal volt magasabb ez az arány, az utóbbi években azonban már nagyságrendileg megegyezett a magyar adattal. A többi vizsgált országhoz viszonyítva azonban Magyarországon az átlagkeresethez képest nagyobb volt a minimálbér. 2016-ban ezek közül Szlovéniában volt a legmagasabb (51%), Csehországban pedig a legalacsonyabb (36%) a minimálbér-átlagbér arány.

Havi minimálbér az átlagos havi keresetek arányában a Kárpát-medence országában, 2008-2016 (%)

Forrás: Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/learn_mw_avgr2

Elméletben sem egyértelmű az emelés következménye

A minimálbér-emelésnek már elméleti megközelítésben is eltérő következményei lehetnek attól függően, hogy milyen modell alapján igyekszünk azt formalizálni. Továbbá a minimálbér-emelés hatásait elsősorban a munkaerőpiacra vonatkozóan szokták vizsgálni, e rövid elméleti áttekintés során mi is elvonatkoztatunk a költségvetési, az inflációs stb. hatásoktól.

Tökéletes versenyt feltételezve a minimálbér-emelés negatívan hat a foglalkoztatásra. Ekkor a gazdaság szereplői külön-külön nem tudják érdemben befolyásolni az egyensúlyi bért, azt a munkaerő kereslete és kínálata határozza meg. Ilyen környezetben az egyensúlyi bérszintje felett megállapított minimálbér (effektív minimálbér) növeli a

munkakínálatot, azaz azoknak a számát, aki hajlandóak ezen a magasabb bérszinten munkát vállalni. Cserébe csökken a munka iránti kereslet, a kettő között kialakuló különbség következtében pedig megjelenik a munkanélküliség. Az új egyensúlyban tehát kevesebb foglalkoztatott lesz a munkapiacra, viszont ők magasabb bérhoz jutnak.

Monopszónikus modellben adott piac, jelen esetben a munkapiac keresleti oldalán egy, vagy legalábbis kevés vállalat áll, ezért ők a béreket befolyásoló hatással bírnak, a munkaadók alkupozíciója így erősebb, mint a munkavállalóké. Ebben az esetben alacsonyabb foglalkoztatással szembesülünk, mint tökéletes verseny esetén, amit ekkor a kereslet és a munkaerő határkölsége határoz meg. Ilyen esetben tehát elképzelhető foglalkoztatás-növekedés is a minimálbér bevezetésével, illetve emelésével (ha az az

GHT 2018. július

eredeti bérszint felett van), hiszen e nélkül a vállalatnak nem állna érdekében a magasabb bérszint alkalmazása. Túl magas minimálbér meghatározása azonban ekkor is csökkentheti a foglalkoztatást.

Az imént említetteken kívül természetesen még további modellek (pl. hatékony bér) állnak rendelkezésre és sok egyéb szempont is szerepet játszik a probléma megértésében és vizsgálatában, így például a munkaerő általában nem homogén, így életkor és földrajzi elhelyezkedés alapján is eltérőek a munkavállalók, ennél fogva a bérezés is.

Főbb megállapítások a 2001. évi minimálbér-emelésről

A következőkben áttekintjük, hogy az egyik legjelentősebb hazai minimálbér-emelésnek milyen hatásait tudták azonosítani az elemzések. A 2001-es minimálbér-emelés hatására 25 500 forintról 40 000 forintra, majd 2002-ben 50 000 forintra nőtt annak havi bruttó összege. Így reálértékben 65%-kal emelkedett a minimálbér² (Benedek és mtsai, 2007).

Kertesi és Köllő (2004)³ a 2001-es minimálbér-emelés foglalkoztatási hatásait vizsgálta. Megállapításaik szerint 2000-2001-ben éves összehasonlításban legalább 3,5%-kal csökkent a foglalkoztatás a legerősebben érintett kisvállalati szférában. A minimálbéren bejelentett munkavállalók kétszer akkora

valószínűséggel veszítették el az állásukat 2001 második-negyedik negyedévében, mint a náluk kicsit jobban fizetettek. Továbbá, erőteljesen romlott az alacsony bérű segélyezett munkanélküliek elhelyezkedési esélye. Ez a hatás még jelentősebb volt az elmaradott régiókban.

Adódik viszont a kérdés, hogy az állam, illetve a vállalatok oldalán jelentkező többletkiadást pontosan ki finanszírozta. Harasztosi és Lindner (2017)⁴ szintén a 2001. évi minimálbér-emelés alapján vizsgálta ezt a kérdést. Elemzésük során azt állapították meg, hogy az emelésnek összességében relatíve kis hatása volt a foglalkoztatásra, nagyjából 10-ből 1 korábbi minimálbéres veszítette el a munkáját. Akik viszont megtarthatták állásukat, azok 50%-os bérnövekedést tapasztalhattak. Ennek eredményeképp az alacsony bérű foglalkoztatottak teljes kompenzációja 23%-kal nőtt.

Kimutatták, hogy az emelés nagyjából 80%-át a minimálbéres dolgozók által előállított termékeket fogyasztók fizették meg és csak 20%-át „fizették” a cégtulajdonosok. Tehát azok a vállalatok, ahol megjelent ez az extra költség, elsősorban a fogyasztókra terheltek rá ezt, és növelték a termékeik árát. Továbbá, mivel relatíve drágábbá vált a minimálbéreseket foglalkoztatni, ezért bizonyos esetekben célszerű volt ezt a munkaerőt tőkével, gépekkel helyettesíteni.

² Benedek D. – Rigó M. – Scharle Á. – Szabó P. (2007): Minimálbér-emelések Magyarországon 2001-2006. *PM Kutatási füzetek* 16. Elérhető: http://tatk.elte.hu/file/16_fuzet_070421.pdf

³ Kertesi G. – Köllő J. (2004): A 2001. évi minimálbér-emelés foglalkoztatási következményei. *Közgazdasági*

Szemle, LI. évf., 293–324. Elérhető: <http://www.epa.hu/00000/00017/00103/pdf/1kertko.pdf>

⁴ Harasztosi P. – Lindner A. (2017): Who Pays for the Minimum Wage? Working paper. Elérhető: <http://www.sole-jole.org/17708.pdf>

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
Németország	Munkanélküliségi ráta	(Júl)	5,2%	5,2%	5,2%
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Júl)	57.3	55.5	55.9
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(Júl)	101.7	101.6	101.8
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(Júl)	106		106
USA	Munkanélküliségi ráta	(Júl)	3,9%	3,9%	4,0%
	CB fogyasztói bizalmi index	(Júl)	127.4	126.5	127.1
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Júl)	55.5	55.1	55.4
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Júl)	51.2	51.4	51.5

¹ <https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/>

² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

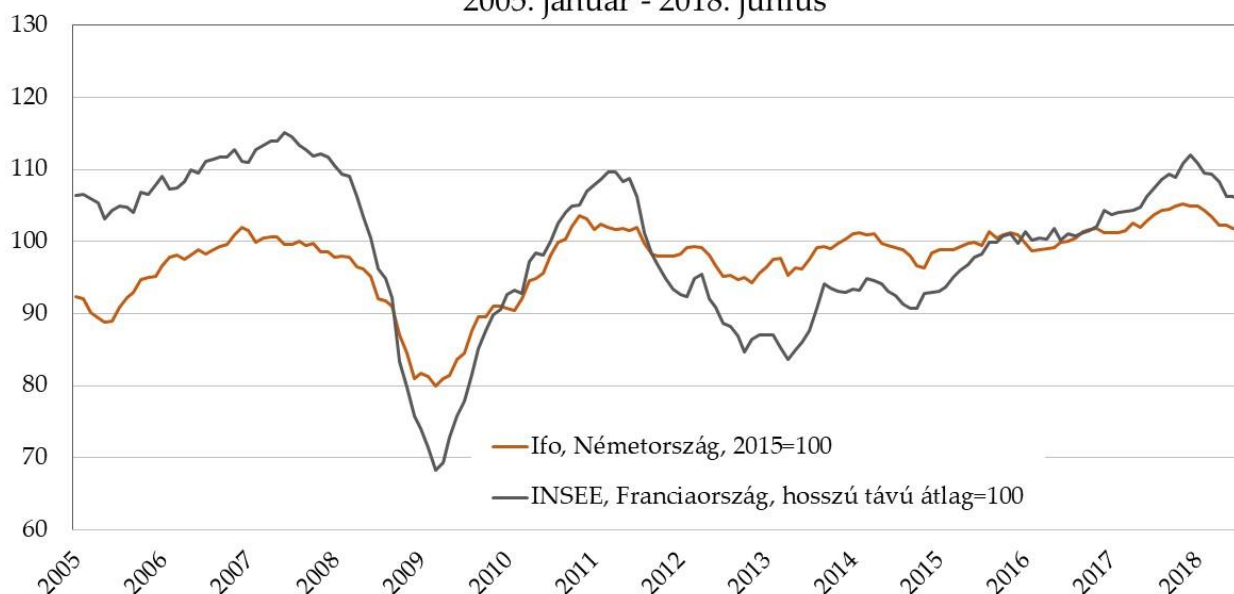
A többi adat forrása: <http://worldeconomiccalendar.com>

A német gazdaság júniusban a várakozásoknál jobban teljesített. A munkanélküliek aránya az előző hónaphoz képest nem változott és a várakozásoknak megfelelően alakult. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) értéke és az IFO üzleti bizalmi index értéke növekedett a júniusi adatokhoz képest, és magasabb, mint a várakozás. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi indexe nem változott az előző hónaphoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index és a feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke az előző hónapban tapasztalt értékhez képest javult és magasabb, mint a várakozás. A munkanélküliek aránya kis mértékben csökkent az előző hónaphoz viszonyítva, és a várakozásoknak megfelelően alakult. A kínai beszerzési index csökkent a júniusi értékhez képest és alulmúlta a várakozást.

GHT 2018. július

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján,
2005. január - 2018. június

Forrás: www.cesifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1054 Budapest, Szabadság tér 7.

Tel: 235-05-84

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Horváth Ágoston, elemző, MKIK GVI
Szvorény Kristóf, gyakornok, MKIK GVI
Vági Eszter, gyakornok, MKIK GVI
Kompaktor Emília

Kutatásvezető:

Makó Ágnes
ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2018. július, Budapest,

2018-07-31